

Οὐδὲ λόγῳ δυσχέρηστο δὲ θεία ζεστομίσεις, Κι' ἄμα δυσχέρηστο συμβεῖ θέ νὰ σὲ παραιτήσω, Ἔσινα καὶ τὸ σπιτί σου. - Ἔτσι τῆς εἶπε ὁ μάντης. Κ' ἡ ἀδερφή τοῦ δράκοντα, τοῦ βασιλεῦς Βασούκη, Τ' ἀπάντησε λυπητερά λυωμένη ἀπὸ τῆ θλίψη: - ε' Ἄς εἶνε. - Καὶ τὸν ἄντρα τῆς ἡ πολυζακουμένη Τὸ δύσκολοχαρίστητον εἰσώπησε μὲ τρόπο Κ' ἔπειτα ἀπάνου σὲ καιρὸ μιά μέρα, ἀφοῦ εἶχε λάβει Τὰ καταμήνια, ἰλοῦστηκε, κ' ἔπως τὸ θέλει ἡ τάξη Ἔσιμωσε τὸν ζακουστὸν τὸν ἄντρα τῆς ὀπισω Κ' ἰκαταπαίστηκε παιδί πούχε τῆς στικε τῆ λάμψη. Πούχε λαμπράδα σαν ὁ Ἄγνης, ὁ φίλος τῶν ἀν-

(Σπῆλο φύλλο τελιώνει)

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

7) Ὁ θεὸς τῆς στικε.

ἜΡΓΑ ΚΑΙ ἩΜΕΡΑΙ

ΤΟ ΠΑΛΑΤΙ

Ὅλα τὰ ξέχασα αὐτὸ, ἔλα. Καὶ τὰ γλυκὰ τρα γούδια καὶ τίς παθητικὲς μαλακάντες τοῦ καὶ τίς ἄλλες τίς ξεπλανεύτες ἀρμονίες πού ξεχνότουσαν ἀπὸ τὸ πιάνο - ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ μένα. Καὶ θυμάμαι μοναχά, καὶ θὰν ἀκούει δλοένα ἡ ψυχὴ μου, τὸ πέμτο μέρος ἀπὸ τῆ «Ρωμαϊκὴ σουίτα» τοῦ, τὸ «Παλάτι» τοῦ τὸ παρριωμένου, πού τὸ σκαδίασε πάνου σὲ δώδεκα στίχους τοῦ Παλαμῆ καὶ τοῦ Ψυχάρη καὶ τὸ θεμέλιωσε σὲ βαθὺν τράφο πού ἀνοίξε σὲ Ῥωμαϊκὴ ἀκέρη καὶ σὲ Ῥωμαϊκὴ ψυχὴ ὁ ἔτερος ἀγώνας τῆς Ἰδέας.

Ὅλα τὰ ξέχασα αὐτὸ, ἔλα. Καὶ τὰ γλυκὰ τρα γούδια καὶ τίς παθητικὲς μαλακάντες τοῦ καὶ τίς ἄλλες τίς ξεπλανεύτες ἀρμονίες πού ξεχνότουσαν ἀπὸ τὸ πιάνο - ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ μένα. Καὶ θυμάμαι μοναχά, καὶ θὰν ἀκούει δλοένα ἡ ψυχὴ μου, τὸ πέμτο μέρος ἀπὸ τῆ «Ρωμαϊκὴ σουίτα» τοῦ, τὸ «Παλάτι» τοῦ τὸ παρριωμένου, πού τὸ σκαδίασε πάνου σὲ δώδεκα στίχους τοῦ Παλαμῆ καὶ τοῦ Ψυχάρη καὶ τὸ θεμέλιωσε σὲ βαθὺν τράφο πού ἀνοίξε σὲ Ῥωμαϊκὴ ἀκέρη καὶ σὲ Ῥωμαϊκὴ ψυχὴ ὁ ἔτερος ἀγώνας τῆς Ἰδέας.

δὲν κατορθώσανε νὰ τῆ μαλακώσουνε, ἔπειδὴ ἀλύπητα τοὺς βύζαξε καὶ τοὺς προετοίμασε γιὰ τὸ τέλος πού δὲν ἀργούσε.

Ἀπὸ τὰ μισοαυτόνομα ἐκεῖνα μέρη τῆς Ἡπειροῦ περιώντας στὰ βουνά τῆς Μάνης, βρισκομε κ' ἐκεῖ πῶς τὸ καθε χωρὶ εἶχε τὸν καπετάνιο του, πῶς τέσσερα εἶτανε τὰ μεγάλα Καπετανάτα, Ζαρνάτα, Ζυγός, Κκοδοῦλια καὶ Σκουτάρι, καὶ πῶς ἄλλοι οἱ Καπετανεῖο ἀποτελοῦσαν τὸ Συμβούλιο πού κυβερνοῦσε τὸν τόπο, ἔμωσ ὕστερ' ἀπὸ τὰ περιστάτικα τοῦ 1770 τοὺς ἔβαλε ἡ Πύλη κ' ἔσαν Μπέη, μὰ κ' αὐτὸν ἐλεγεμένο ἀπὸ τοὺς ἰδίους. Τὸ πῶς περὶεργὸ τῆς κοινοτικῆς ἐκεῖνης μηχανῆς εἶτανε τὰ οἰκογενειακὰ τὰ δικάματτ, πού κομματιάζανε τὴ διοίκηση πῶς ἀποτελεσματικὰ κ' ἀπὸ τίς Σουλιώτικες φάρες. Δὲν εἶναι βέβαια πρωτοφανέρωτα πράματα ἄλλ' αὐτὰ, τὰναφέρουμε ὁμῶς πάλε γιὰ νὰ παρατηρήσουμε πῶς τὸ παμπάλαιο φυσικὸ τῆς φυλῆς, νὰ μοιράζεται δηλαδὴ σὲ κοινοτικὰ κέντρα ἀνεξάρτητα τῶνα ἀπὸ τῆ ἄλλη, σὲ ὀλιγαρχικὲς νὰ πούμε δημοκρατούλες, ἔπειρνε τίτοιο δρόμο αὐτοὺς τοὺς καιροὺς, πού ἂ δὲν ἄλλαζε τὴν ὄψη τῆς Ρωμοσύνης ἡ ἐνωτικὴ ἐπιρροὴ τοῦ νέου πολιτισμοῦ καὶ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας, θὰ εἶχαμε ἴσως ὡς τὰ

μοιράζον τῆ σφεντόνα τοὺς ἡ στρώσανε μὲ δαφνοῦλες καὶ μὲ βάρια τὸ δρόμο τῆς Νίκης.

Ἄγιο εἶμαστε οἱ καλεσμένοι σὲ κείνη τὴν ἀλησμόνητη μουσικὴ λειτουργία, σὲ μιά ἀπλόχωρη κάμαρα τοῦ Ξενοδοχείου «Ἐρμῆς», τὴν περασμένη Παρασκευὴ νύκτα. Ἄγιο εἶμαστε καὶ ἄλλοι ἄλλοι πολλοὶ μασημένοι στὸν ἀγώνα. Μὰ εἰντουσαν καὶ δυὸ διολεχτοὶ ἐργάτες τῆς Ἰδέας μαζί μας, ὁ Κωστῆς Ποιλαμῆς καὶ ἡ κ. Ἀλεξάντρα Παπαδόπου. Καὶ τοὺς δυὸ αὐτουνοὺς δλοένα καὶ τοὺς κρυφοκοίταξα ὅσο τὸ «Παλάτι χιζότανε. Καὶ θαρροῦσα πῶς ἔβλεπα ἀπλωμένη στὴν εἰδὴ τοὺς ἄλλη τὴ συγκίνηση κ' ἄλλη τὴ χαρὰ κ' ἄλλο τὸ θαυμασμὸ πού συγκλονοῦσε τὴν ψυχὴν τοῦ. Γιατὶ πρέπει νᾶναι κανεὶς γερὰ μισωμένου στὸν ἀγώνα γιὰ νὰ νικῶσῃ τὸ «Παλάτι», ὅπως καὶ γιὰ νὰν τὸ γράφει. Γιατὶ γιὰ νὰ χιζοῦσε ἔφα τῆ «Παλάτι», δὲ σῶνει νᾶσαι μοναχὰ καλὸς μουσικός» πρέπει νᾶσαι κ' ἀφοσιωμένος ἐργάτης τῆς Ἰδέας.

Καὶ τέτοιος εἶναι ὁ Κελομοῖρης. Ὅσοι φορὲς εἰστέχησα νὰ κουβεντιάσω μαζί του δὲν μποροῦσα νὰ ξεχωρίσω καλὰ καλὰ ἂν ἔχω νὰ κάνω μὲ μουσικὴ ἢ μὲ κανέναν ἀπὸ τοὺς δικούς μας - τοὺς πρώτους ἐννοῖται, καὶ τοὺς ἄλλους τὸν δικούς μας. Τὸ μεγάλο του ὄνειρο, νὰ νικήσῃ ἡ Ἰδέα. Καὶ γιὰ νὰ ἰδεῖ τὸν οὐρανὸν τοῦ σαρκωμένου, εἶναι ἔτοιμος νὰν τὰ θυσιάσει ἄλλα, κ' αὐτὴν ἀκόμα τὴ Δόξα, πού ἀπὸ τώρα ἀρχίθηκε νὰν τοῦ χαμογελάει καὶ νὰν τοῦ ἀνοίγει τὴν πλατιά τῆς ἀγκαλιά.

... Ὅταν πνίγησαν οἱ τελευταῖοι ἡχοὶ τοῦ πιάνου, μέσα σὲ θαυμασμὸ καὶ χερσοκροτήματα, ὁ Παλαμῆς τοῦ εἶπε κατασυγκινημένος:

- Τὴ μουσικὴ τὴν ἀιστάνουμαι μὰ δὲν τὴν κατέχω. Νὰ σοῦ πῶ ἂν εἶναι μεγάλο τὸ ἔργο σου, δὲν τὸ ἀποκοτάω. Ξέρω μοναχὰ πῶς μὲ συγκίνησες βαθιά, πολὺ βαθιά, καὶ σ' ἐργαζομῶ.

Τὸ πῶς ἀπάντησ' ὁ Τεχνίτης, δὲ θυμάμαι. Θυμάμαι μοναχὰ πῶς ὅσα φηγίμε, ἔσκυψε καὶ φίλησε τὸ χέρι τοῦ Ποιητῆ.

Καὶ συλλογίστηκα:

- Νά, ἀληθινὸς τεχνίτης, καμωμένος νὰ δημιουργήσῃ μεγάλα ἔργα, ἀφοῦ ἔχει νὰ σέβεται τὰ Μεγάλια!

Καὶ βοήκη σωστὸ δὲ μοῦ προφήτησε ὁ Παλαμῆς. Ἄλλ' ὅρα πῶς μᾶς μιᾶσαι ὁ τεχνίτης στὸ «Παλάτι» τοῦ:

- Κάτι μοῦ γλυκοκλαδεῖ στὴν ψυχὴν μου πῶς ὁ Καλομοῖρης θᾶναι ὁ μελλοῦμένος μουσικὸς τῆς Ρω

σήμερ ἀριθμητικὲς τίτοιες Κοινότητες μὲ κάμποση σωτερικὴ λευτεριά, μὲ καταστροφὲς ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ, καὶ μ' ἕνα φόρο στὴν Πόρτα. Εἶδος οὐδέτερον ὑπάρξει, μήτε Κόλαση μήτε Παράδεισο, καὶ τὸ χερότερο, μήτε Ἔθνος. Ἄν πύχαινε μάλιστα νὰ λείψῃ ὁ Κυρίαρχος, βέβαια πῶς θὰρχίζανε οἱ ὀμόφυλοι σπαρχυμοὶ, πότε φατρίες, πότε κοινότητες, ἂν ὄχι καὶ φαμελιές; ἢ μιά μὲ τὴν ἄλλη.

Πρὶν ἢ ἀποτελειώσῃ τὴν περιόδεα τοῦ ὁ φίλος, μᾶς φέρνει καὶ σὲ μερικὲς ἄλλες Κοινότητες, ἀπ' αὐτὲς ἔμωσ θὰγγίζουμε δυὸ μονάχα, τὰ Γιάννινα καὶ τὴ Χίο. Ὅχι βέβαια μὲ σκοπὸ νὰ περιγράψουμε τὰ κοινοτικὰ τοὺς, πού κατκρυοῦνε παντοῦ τὰ ἴδια, μόνον πού τῆς Χίος εἶτανε κάτι πῶς ὀλιγαρχικὰ: μὰ γιὰ νὰ σημειωθῇ πῶς ἀπὸ τὰ δυὸ ἐκεῖνα κέντρα βγήκανε καὶ σκορπιστήκανε στὸν ἔξω κόσμον οἱ πῶς σημαντικοὶ κ' οἱ πῶς μεγαλοπύχαιοι Ἕλληνας ἐμπόροι. Μὲ τὴν διαφορὰ πού τὰ Γιάννινα χρυσὸν τοὺς αἰῶνα εἶχανε τὴν ἐποχὴ πού περνοῦμε, ἐνῶ οἱ Χιώτες μεγαλεμπόροι δοξαστήκανε προπάντων κατόπι ἀπὸ τὴν καταστροφὴν τοῦ νησιοῦ τοῦ. Πρέπει μάλιστα νὰναφερθῇ γιὰ τοὺς καὶ κάτι πού μᾶς φιλνεται νᾶχη πολλὰ σημασία, δηλαδὴ πῶς ὅσοι τοὺς ἐκείνην ἐποχὴν ἐργάζονταν, ὁμῶς τὴν πατρίδα τοὺς

μισοσύνης πού θὰ δώσει φτερά στὰ τραγοῦδια μας καὶ θὰ χρυσουτύσει μὲ ἡχους τὰ ὄνειρά μας!....

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΔΙΗΓΗΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΡΩΣΤΟΥΣ

Δημοτικὸ Νοσοκομεῖο «Ἡ Ἐλπίς». «Αἰθουσα Σωρανός». Κλινικὴ τοῦ καθηγητῆ κ. Γεράσιμου Φωκά.

Ἀριθ 18.

Μαρία Φραγκεδάκη, 35 χρονῶν, χήρα, ἀπὸ τὴν Κρήτη ἔχει φυματίωση τοῦ δεξιῦ ἀκροποδαρίου καὶ φυματιώδεια ἔλκη στὸ δέρμα τοῦ δεξιῦ βραχιονιοῦ καὶ στὸ χεροκαλάμ.

« Ὑπόφερα τοῦ λιναριοῦ τὰ παθη, ἐφόντας ἔχασα τὸν ἄντρα μου καὶ δῶ, γληγορώτερα δὲ θυμάμαι νὰ μούρθε ἀστένια: ὅταν ἤμουν λεύτερη ἤμουν σαν τὸ φαχόμηλο: ὕστερα, ἀπόμεινα σαν καλαμιὰ στὸν κάμπο, ὕστερα εἶν' τὰ πάθια μου: τί νὰ σὰς πῶ, κύριε γιατρί! Ἐμείνα ἀναντη καὶ βασανίστηκα πολὺ. Ἐἶ τὸν καιρὸ πού ἤρθανε οἱ Ἕλληνες στὴν Κρήτη μοῦ εἶχαν πρηστή οἱ ἰλίεις μοῦ: δυὸ μῆνες κράτησαν πρησμένες καὶ ὕστερα ἀνοῖξαν κ' ἔβγαζαν πὸ μέσα ὕλακα καὶ μετὰ, ἕνα μῆνα, κλείσανε: μοῦ εἶπαν πῶς εἶναι στρόφολα: ἔξῃ ὁ ἄντρας μου καὶ μὲ διατήρησε καὶ σηκώθηκα γλήγορα: ὕστερα πῆθαν' ὁ ἄντρας μου ἰδῶ καὶ πίντε χρόνια: κ' ἀπὸ στενοχώρια κ' ἀπὸ κόπο μοῦ προίρθε τὸ πόδι μου. Στὴν ἀρχὴ μοῦ φάνηκε ὅτι μὲ κοπάνισε τὸ παπούτσι μου καὶ ρέθισε τὸ πόδι μου: κ' ἐκεῖ στὸν κόμπο στὸ μεγάλο δάχτυλο πρήστηκε: καὶ μοῦ παγγεῖλανε οἱ γιατροὶ μπάνια: κ' ἀπ' αὐτὰ τὰ μπάνια ἤρθε καὶ πρήστηκε περισσότερο καὶ ρέθισε περισσότερο κ' ἀνοῖξε κ' ἔτρεχε: πρῶταν ἦταν ἐκεῖ, ὕστερα ἀνοῖξαν παρὶκαὶ ἄλλες τρύπες: μὰ μ' ἐπόνεσε κ' ὁ ἀγκωνας καὶ πρήστηκε κ' αὐτός. Ὑστερα πρήστηκε ἄλλο τὸ χέρι καὶ κοκκίνισε: κ' εἶπα πῶς θὰ μοῦ πῆση πιά μὲ μιάς ἄλλο τὸ χέρι μου: ὕστερα ἀνοῖξε τρύπες καὶ ξέρεξε: τότες ξαλαφρώσα καὶ μποροῦσα καὶ τὸ κουνούσα: ἰδῶ στὸν ἀγκωνα τὰ κουνῶ λιγάκι, ἀλλὰ δὲ μπορῶ νὰ τὸ κλείσω ὄλοτε-

τὴ φύλαγν πάντα μαζί τους, ἀπὸ τὰ πῶς ἀσήμεντα σπιτικὰ συστήματα ὡς τὰ ἰερώτερη θρησκευτικὰ κ' ἔθικα φυλακτήρια.

Εἶπαν καὶ ξαναεῖπαν πῶς οἱ Χιώτες δὲν εἶχαν καὶ πολεμικὲς ἀρετὲς: μὰ μὲ τῆ ἄλλη τοὺς προτερήματτα. Μᾶς φάνηκε πάντα ἔδικη καὶ λαρρόμαλη αὐτὴ ἡ κρίση. Ἐπειδὴ, βγαζόντας τοὺς γενναίους Κρητικοὺς πού τοῦ διαφεντεύσανε τὰ βουνὰ τοὺς, τοὺς Νυδριώτες καὶ Ψαρινοὺς καὶ Σπετζιώτες πού τοὺς γύμνασε τὸ ἐπάγγελμα τοῦς, τέλος τοῦ Μοριᾶ καὶ τῆ Ρούμελη, πού ὄχι μονάχα ἡ φυσικὴ, παρὰ κ' ἡ πολιτικὴ γεωγραφία τοὺς βοηθούσε, ἄλλ' ἄλλα μέρη μας, στεριανὰ καὶ νησιώτικα, μάλιστα ἔσα γειτονεύσαν μὲ τὴ καρδιά τῆς Τουρκίας, ἐμείναν ἀγύμναστα στὴν πολεμικὴ, καὶ βοηθήσανε τὰ ἔθικα τὰ κινήματτα μ' ἄλλους τρόπους. Οἱ Χιώτες μάλιστα, κάτι πῶς πρόθυμα καὶ πῶς γενναῖα ἀπὸ πολλοὺς τοὺς γειτόνους.

Καιρὸς εἶναι νὰ λεχθῇ καὶ νὰ κυρωθῇ πῶς τὸ Χιώτικο τὸ στοιχεῖο ἔφερε μερικὰ πολύτιμα ὠφελήματα στὸ ἔθνος. Ἐ-α, τὸ καλὸ τοῦς ὄνομα, πού ἀποσβόλωνε πάντα τοὺς κακορίζικους πού μᾶς παρσταίνανε στὸν κόσμον ξεφυλισμένους ραγιαδες. Ἄλλο ἕνα, οἱ μεγάλες ὕλικες τοὺς θυσιες γιὰ μιά